

مقاله کوتاه

گزارش خسارت پروانه برگ‌خوار (*Apopetes spectrum* (Lep.: Erebidae)) بر روی درختچه آمودندرون

مهدی افروزیان^۱، حسین توکلی^۱ و رضا ظهیری^۲

۱- مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان خراسان رضوی، مشهد، ص. پ: ۴۸۸-۹۱۷۳۵. پست الکترونیک مکاتبه کننده: afrouzian@kanrrc.ac.ir

۲- مؤسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور، بخش تحقیقات رده بندی حشرات، تهران، ص. پ: ۱۴۵۴-۱۹۳۹۵.

تاریخ دریافت: ۸۶/۱/۲۷ تاریخ پذیرش: ۸۶/۵/۱۵

گونه گیاهی آمودندرون *Ammodendron persicum* با نامهای محلی دیودال، چوب آتش، چراغ چوب، شن درخت، درخت شنی و خار گرگ موسوم است. این گونه از زیر تیره پروانه آسها و متعلق به تیره بقولات (Fabacea = Leguminosae) می باشد. آمودندرون در ایران عمدتاً در منطقه زیرکوه قائن و به صورت محدود در منطقه گزیک بیرجند و خاش رویش دارد (توکلی، ۱۳۸۲). طی بازدیدی که در اواخر فروردین ماه سال ۱۳۸۵ از رویشگاه آمودندرون واقع در زیر کوه قائن بعمل آمد، فعالیت تعداد قابل توجهی از لاروهای یک آفت برگ‌خوار روی این گیاه مشاهده گردید که در مرحله سن آخر لاروی و تعدادی نیز در حال تشکیل پیله های شفیرگی بودند. این حشره پس از تغذیه کامل از برگهای دیودال در انتهای سرشاخه ها با تیندن تارهای سفید رنگی بدور خود، گلهها و برگهای انتهای سرشاخه ها را بهم چسبانده و در بین آنها تبدیل به شفیره می شود. حداکثر تعداد لارو مشاهده شده بر روی یک درختچه آمودندرون ۳۱ عدد شمارش گردید. نمونه های لارو و پیله های شفیرگی جهت پرورش آزمایشگاهی جمع آوری گردید. در آزمایشگاه حشرات کامل در مورخ ۱۳۸۵ / ۲ / ۱۲ ظاهر شدند. نمونه های حشرات کامل این آفت جهت شناسایی به بخش تحقیقات رده بندی حشرات مؤسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور ارسال گردید و تحت نام علمی *Apopetes spectrum* (Esper, 1787) (Lep.: Erebidae) شناسایی گردید. توضیح اینکه این گونه قبلاً جزء خانواده ی Noctuidae و زیر خانواده Catocalinae بوده است. گیاهان مختلف از تیره ی Fabaceae مانند *Genista pilosa*، *Cytisus scoparius* و *Spartium junceum* به عنوان میزبان های این آفت نامبرده شده اند. بررسی منابع علمی موجود مشخص نمود که این آفت در کشورهای شرق آسیا، هندوستان، ترکمنستان، تاجیکستان و ... انتشار دارد. شایان ذکر است که در بررسی منابع انجام شده، گزارش خسارت این آفت بر روی آمودندرون تاکنون ذکر نشده است و این اولین گزارش از خسارت این آفت بر روی آمودندرون در ایران می باشد.

واژه های کلیدی: *Apopetes spectrum*، آمودندرون، برگ‌خوار، خسارت.

منابع مورد استفاده

مجله پژوهش و سازندگی در منابع طبیعی، ۶۱: ۷۹-۷۳.
- مظفریان، و.، ۱۳۷۵. فرهنگ نامهای گیاهان ایران. انتشارات فرهنگ معاصر، ۶۷۱ صفحه.

- توکلی، ح.، ۱۳۸۲. بررسی خصوصیات گیاه شناسی و شرایط رویشگاهی *Ammodendron persicum* در زیر کوه قائن.

Short Article

Report of *Apopetes spectrum* (Lep.: Erebidae) causing damage on *Ammodendron persicum*

M. Afrouzian¹, H. Tavakoli¹ and R. Zahiri²

1- Agricultural and Natural Resources Research Center of Khorasan Razavi Province, Mashhad, Iran. P.O.Box: 91735-488.

Corresponding author E-mail: afrouzian@kanrc.ac.ir.

2- Plant Protection Research Institute of Iran, Insect Taxonomy Research Department, Tehran, Iran. P.O.Box: 19395-1454.

Received: Apr. 2007

Accepted: Aug. 2007

Abstract

Ammodendron persicum is a perennial shrub belonging to Fabaceae family. Zirkouh Qaen and Gazik region of Birjand and Khash in east part of the country are the major growing sites of *A. persicum*. During a survey in *A. persicum* growing areas in Zirkouh Qaen in mid April, a high number of larvae and some pupae of a phytophagous insect were observed on these plants. The larvae fed on the leaves of the plant and changed into pupa at the tip of the branches. The maximum number of larvae counted on a single plant was 31. A number of larvae and pupae were collected and transferred to laboratory for further study. Adult insects emerged in early May under laboratory conditions. The insect was identified as *Apopetes spectrum* (Esper, 1787) (Lep.: Erebidae) by the insect taxonomy division of Plant Protection Research Institute. The species formerly belonged to the family Noctuidae and subfamily Catocalinae. A number of plant species of the family Fabaceae such as *Genista pilosa*, *Cytisus scoparius* and *Spartium junceum* have been reported as the hosts of the pest. This insect is distributed in the countries of East Asia, India, Turkmenistan, Tajikistan. This is the first report of *Apopetes spectrum* causing damage on *Ammodendron persicum* in Iran.

Keywords: *Apopetes spectrum*, *Ammodendron persicum*, philophagous, damage.